

ما فوق تجرد

سلسله دروس مبانی عقلانی و حیانی (۸)

حیدر ضیایی

www.ketab.ir

سرشناسه: ضیایی، حیدر، ۱۳۳۱: عنوان و نام پدیدآور؛ مافوق تجرد؛ سلسله دروس مبانی عقلانی و حیاتی (۸)/حیدر ضیایی؛ تعلیق و تصحیح و نگارش: محمدرضا حیدری نقدعلی؛ مشخصات نشر: قم: وصال آوای توحید ۱۳۹۹. مشخصات ظاهری: ۲۰۴ ص. شابک دوره: ۶-۷۴-۷۰۸۸-۶۰۰-۹۷۸. شابک: ۸-۳-۹۴۲۲۰-۶۲۲-۹۷۸. وضعیت فهرست نویسی: فیفا؛ موضوع: معرفت‌شناسی، فلسفه اسلامی؛ رده بندی کنگره: B۸۲۵: رده بندی دیویی: ۱۴۶/۳؛ شماره کتابشناسی ملی: ۷۵۳۹۵۰۴

مافوق تجرد

مؤلف: حیدر ضیایی

تعلیق و تصحیح و نگارش: محمدرضا حیدری نقدعلی

ناشر: وصال آوای توحید

تألیف و ترمیم: بهار چاپ: اول، ۱۳۹۹

تیراژ: ۱۰۰ نسخه

شابک دوره: ۶-۷۴-۷۰۸۸-۶۰۰-۹۷۸

شابک: ۸-۳-۹۴۲۲۰-۶۲۲-۹۷۸

دفتر مرکزی: قم مقدس، تلفن: ۰۹۰۲۵۷۸۱۳۲۳

سامانه آموزش مجازی دوره:

lms.avayetowheed.ir

فروشگاه محصولات فرهنگی آوای توحید:

shop.avayetowheed.ir

کلیه حقوق برای موسسه آوای توحید محفوظ است.

۵۶۸۱۳

فهرست مطالب

مقدمه

مقدمه ۲۷

درس اول

تقسیم بندی مرکبات ۳۴

مرکبات از دیدگاه ابن سینا ۳۵

مراحل تکامل ۳۷

پرسش و پاسخ ۴۱

درس دوم

تبیین تناقض ظاهری در اقوال حکما ۴۶

رفع تناقض در بیان خواجه طوسی ۴۶

تبیین اصطلاح عقل عملی و عقل نظری ۴۹

عقل نظری ۵۱

بیان تمثیلی از قوای نفس ۵۲

منابعی برای مطالعه بیشتر: ۵۶

درس سوم

مراتب عقل نظری ۶۵

تبیین مقام فوق تجرد نفس ۶۶

دلیل تجرد نفس ۶۹

تبیین اصول مطالب ۷۱

وحدت حقیقه ظلیه نفس انسان ۷۶

پرسش و پاسخ ۷۹

درس چهارم

النفس جسمانیّه الحدوث و روحانیّه البقاء ۸۵

تفاوت کمال اول و کمال ثانی ۸۸

سیر پیدایش شناخت حقایق برای انسان ۸۸

نفس کلّ و نفوس جزئیّه ۹۰

بررسی مرگ و موت در موجودات ۹۰

بررسی امکان ذاتی و امکان استعدادی ۹۲

تعریف امکان ذاتی ۹۲

- ۹۲ تعریف امکان استعدادی
- ۹۳ فرق امکان ذاتی با امکان استعدادی
- ۹۵ پرسش و پاسخ
- ۹۶ منابعی برای مطالعه بیشتر

درس پنجم

- ۱۰۲ مقدمه
- ۱۰۳ برهان فارابی درخصوص اثبات عقول فعاله
- ۱۰۷ پرسش و پاسخ

درس ششم

- ۱۱۲ دلیل جناب فارابی بر اثبات مجردات
- ۱۱۳ سرزنش منکرین ماوراء طبیعت
- ۱۱۳ مطالب سهگانه جناب فارابی
- ۱۱۴ مطلب اول: اثبات نفس برای بدن انسان
- ۱۱۵ توسعه دلیل جناب فارابی
- ۱۱۵ دفع دخل مقدر به دلیل جناب فارابی
- ۱۱۷ دیدگاه مشهور فلاسفه در باب معانی «قوه»

- ۱۱۷..... معنای اول قوه: مصدر فعل
- ۱۱۷..... معنای دوم قوه: مبدأ انفعال
- ۱۱۸..... نقد دیدگاه مشهور فلاسفه توسط پیروان حکمت متعالیه ...
- ۱۲۰..... تبیین نکات مطالب
- ۱۲۷..... پرسش و پاسخ

درس هفتم

- ۱۳۶..... مطلب دوم: اثبات تجرد نفس
- ۱۳۶..... دلیل برهانی اول
- ۱۳۶..... مقدمه اول:
- ۱۳۷..... مقدمه دوم:
- ۱۳۷..... نتیجه:
- ۱۳۸..... اشکال مبنایی دلیل برهانی اول
- ۱۳۹..... دلیل برهانی دوم
- ۱۳۹..... مقدمه اول:
- ۱۳۹..... مقدمه دوم:
- ۱۳۹..... نتیجه:

درس هشتم

- مطلب دوم: اثبات تجرّد نفس ۱۴۴
- دلیل برهانی دوم ۱۴۵
- توضیح دلیل: ۱۴۵
- اقسام تقابل ۱۴۵
- دلالت ادراک اضداد بر تجرّد نفس ۱۴۷
- بررسی معانی تضادّ ۱۴۸
- درس نهم
- بررسی اقوال حدوث و قدم نفس ۱۵۲
- قول اول: قدم نفس ۱۵۳
- بررسی قول اول ۱۵۳
- قول دوم: حدوث نفس ۱۵۴
- نظریه متکلمین: حدوث نفس پیش از حدوث بدن ۱۵۴
- نظریه حکمت مشاء: حدوث نفس هم‌زمان با حدوث بدن ۱۵۴
- نظریه حکمت متعالیه: حدوث نفس به سبب حدوث بدن ۱۵۵
- مطلب دوم: اثبات تجرّد نفس ۱۵۵

الْحَمْدُ وَ الشَّاءُ لِعَيْنِ الْوُجُودِ، ثُمَّ الصَّلَاةُ وَ السَّلَامُ عَلَى وَاقِفِ مَوَاقِفِ
الشُّهُودِ، سَيِّدِنَا أَبَالْقَاسِمِ مُحَمَّدٍ، صَاحِبِ مَقَامِ الْمُحْمُودِ، وَ عَلَى آلِهِ أَمْنَاءُ
الْمُعْبُودِ، ثُمَّ الصَّلَاةُ وَ السَّلَامُ عَلَيْنَا وَ عَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ.

خداوند تبارک و تعالی در میان تمام موجودات انسان را آیینۀ تمام
نمای جمال و جلال خویش قرار داد. و در ظل آن او را در جایگاه اعلای
خلیفه الهی نشاند و فرمود: «إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً»^۱

آدم، اضطراب اوصاف علوت و صف آدم، مظهر آیات اوست
هر چه در وی می نماید، عکس اوست ^۲ عکس ماه اندر آب جوت

اصل و ریشه انسان طبق آموزه های قرآن و عترت: معرفت ربوبی
می باشد و اگر بخواهیم خزاین ملکوت را بگشاییم کلیدی
می خواهد که این کلید، معرفت نفس است؛ چون معرفت نفس باب
همه خیرات است و انسان اگر بخواهد راهی برای رسیدن به این
حقایق پیدا کند از همه نزدیک تر به خودش، خودش است و به
قول مولی صدرا خویشتن شناسی حقیقت آدمی و بنیاد ایمان

۱. بقره، آیه ۳۰.

۲. مولوی مثنوی، دفتر ششم.

می باشد.

انسان یک گره اصلی دارد که اگر آن را بگشاید به نیکبختی می رسد و آن، گره خویشتن خویش است و اسفا که آدمی تمامی عمر گرانبهای خویش را در گشودن گره هایی به هدر می دهد که از گشایش آن چیزی عایدش نمیشود و جوهر حقیقی و ملکوتی اش شکفته نمی شود.

جان جمده علما زنت این که بدانی من کیم در یوم دین

آن اصول دینی بدانتی و یک بگر اندر اصل خود کو هست نیک

از اصولیت اصولیت بدانی که بدانی اصل خود ای مرد مرا

حضرت رسول ﷺ فرمودند: «من عرف نفسه فقد عرف ربه»^۱ هرکس نفس خویش را شناخت یقیناً پروردگار خویش را شناخته، بدون شک صحیفه کامله نفس ناطقه انسانی شریف ترین صحیفه است.

حضرت وصی امیرالمومنین علیه السلام فرمودند: «معرفة النفس انفع (اعلی) المعارف»^۲، معرفت نفس با نفع ترین معارف است و در جای

۱. مولوی مثنوی، دفتر سوم.

۲. غررالحکم، ص ۲۳۳.

۳. غررالحکم، ج ۶، ص ۱۴۸.

دیگر فرمودند: «افضل المعرفة معرفة الانسان نفسه اعظم الجهل جهل الانسان امر نفسه»^۱، برترین معرفت ها آن است که بشر خود را بشناسد و بزرگ ترین نادانی آن است که انسان خود را نشناسد و از مسایل مربوط به نفس بی خبر باشد و دستیابی به این صحیفه به وسیله معرفت به خویش حاصل می گردد و قطعاً بافضیلت ترین حکمت ها معرفت نفس می باشد که حضرت وصی امیرالمومنین علیه السلام می فرمایند: «افضل الحکمه معرفة الانسان نفسه»^۲، بزرگ ترین حکمت آن است که انسان دارای معرفه النفس باشد.

بزرگانی از اهل معرفت در خصوص این صحیفه بیانات گویا و سنگی را به جا گذاشتند و یکی از آن بزرگان که فرید یگانه عصر حاضر می باشد حضرت ذوقنون ابوالفضائل آیت الله العظمی علامه حسن زاده آملی (حفظه الله تعالی) می باشد که شکوفایی را به وسیله تربیت مربیان نفوس مستعده و کتاب های ارزشمندشان برای طالبان معرفت انسانی به جای گذاشتند و در حوزه علم و معرفت ایشان آثاری در خصوص معرفت نفس که برگرفته شده از آموزه های قرآن و عترت است، تالیف نمودند، از شاگردان برجسته ایشان استاد معظم حیدر ضیائی می باشند که ایشان از اساتید سطوح عالی فلسفه و عرفان و از افراد نامی در این علم می باشد.

۱. غررالحکم، ج ۲، ص ۲۸۷.

۲. غررالحکم، ج ۲، ص ۲۳۳.